УДК 330.502.504

ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЯКОСТІ ДОВКІЛЛЯ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ

А. В. Бардась, д. е. н., професор, ДВНЗ «Національний гірничий університет», bardasa@nmu.org.ua
А. В. Дудник, доцент, ДВНЗ «Національний гірничий університет», alvikd@ukr.net

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування таких методів наукового дослідження, як: гіпотетико-дедуктивний – при формулюванні гіпотез щодо існування зв'язку між природно-ресурсним потенціалом селітебельних територій та якістю довкілля міських поселень; системного підходу – при розгляді міських поселень як урбосистем, які містять у собі елементи природного середовища та залежать від них.

Результати. Для оцінювання якості довкілля запропоновано використання набору якісних показників, що поділені на дві групи: «Забруднення довкілля у місті» та «Задоволеність станом довкілля у місті». Оцінювання пропонується проводити шляхом індивідуального анкетування мешканців міста з використанням «полярної шкали» при дотриманні принципів статистичного відбору респондентів для гарантування достовірності вибірки. Отримані дані можуть бути використані при розробці екологічної політики міста та при плануванні його розвитку, зокрема, у частині збереження (відновлення) природно-ресурсного потенціалу міської території.

Новизна. На основі оцінки природно-ресурсного потенціалу міста та можливостей самовідновлення природних систем визначено залежність екологічної безпеки міських поселень від рівня асиміляційного потенціалу території. Запропоновано рекомендації з визначення якості стану довкілля міських поселень.

Практична значущість. Отримані результати можуть стати основою методичного підходу до оцінки стану природно-ресурсного потенціалу міських поселень при розробці та ухваленні управлінських рішень на рівні органів місцевого самоврядування (громад).

***Ключові слова**:* економіка природокористування, урбанізація, сталий розвиток, природно-ресурсний потенціал, міське поселення.

Література

1 Отчет по мероприятию: «Создание и внедрение инновационной образовательной программы «Мониторинг и управление глобальными процессами в больших городах» в рамках деятельности Московской кафедры ЮНЕСКО МГУ по глобальной проблематике». НИМ 1. «Общие вопросы изучения урбосферы как глобальной системы. Город как система: новые тенденции в городском планировании» – Москва, 2011. – 33 с. – Електронний документ. – Режим доступу: http://www.msu.ru/projects/amv/doc/h1_1_1_5_nim_7.pdf

Otchet po meropriyatiyu: «Sozdanie i vnedrenie innovatsionnoy obrazovatelnoy programmyi «Monitoring i upravlenie globalnyimi protsessami v bolshih gorodah» v ramkah deyatelnosti Moskovskoy kafedry YuNESKO MGU po globalnoy problematike». NIM 1. «Obschie voprosy izucheniya urbosfery kak globalnoy sistemy. Gorod kak sistema: novye tendentsii v gorodskom planirovanii» [Report on measure «Creation and inculcating innovation education program «Monitoring and management global processes in big towns» in frames of activity Moscow chair UNESKO MGU on global problems». NIM 1. «Common tasks of study orbisphere as global system. Town as a system: new tendencies in town' planning»– Moskva, 2011. – 33 p. – Elektronniy dokument. – Rezhim dostupu: http://msu.ru/projects/amv/doc/ h1_1_1_5_nim_7.pdf

2 Державна служба зайнятості України. - Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/
Derzhavna sluzhba zaynyatosti Ukrayiny. [State service engaging Ukraine] – Elektronniy resurs. Rezhim dostupu: http://ukrstat.gov.ua/

3 Динаміка населення міст України. – Електронний ресурс. Режим доступу: http://pop-stat.mashke.org/ukraine-cities.htm
DinamIka naselennya mist Ukrayiny [Population dynamics Ukrainian towns]. – Elektronniy resurs. Rezhim dostupu: http://popstat.mashke.org/ukraine-cities.htm

4 Реймерс Н. Ф. Природопользование: Словарь-справочник / Н. Ф. Реймерс – М. : Мысль, 1990. – 640 с.
Reymers N. F. *Prirodopolzovanie: Slovar-spravochnik* [Nature-using. Dictionary-reference-book] / N. F. Reymers – M. : Myisl, 1990. – 640 s.

5 Малиш Н. А. Структурні показники та економічна оцінка природно-ресурсного потенціалу України / Н. А. Малиш // Державне управління: теорія та практика. – 2013. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_1_11
Malysh N. A. *Strukturni pokaznyky ta ekonomichna otsinka pryrodno-resursnogo potentsialu Ukrayiny* [Structural indexes end economy evaluation nature-resource Ukraine potential] / N. A. Malysh // Derzhavne upravlinnya: teoriya ta praktyka. – 2013. – № 1. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Dutp_2013_1_11

6 Хлобистов Є. В. Суспільні конфлікти у сфері екологічної (природно-техногенної) безпеки / Є. В. Хлобистов, Л. В. Жарова // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 1. – С. 16–23.
Hlobistov E. V. *Suspilni konflikty u sferi ekologichnoyi (pryrodno-tehnogennoyi) bezpeky* [Society conflicts in sphere ecology (nature-man-triggered) security] / E. V. Hlobistov, L. V. Zharova // Mehanizm regulyuvannya ekonomiky. – 2011. – № 1. – P. 16–23.

7 Пристайко О. Еколого-економічний потенціал сталого регіонального розвитку та його індикативний вибір / О. Пристайко, Є. Хлобистов // Економіка природокористування і охорони довкілля. – С. 101–104. – Режим доступу: http://economics-of-nature.net/uploads/arhiv/2014/Prystayko.Pdf
Prystayko O. *Ekologo-ekonomichniy potentsial stalogo regionalnogo rozvytku ta yogo Indykatyvniy vybir* [Ecology-economy potential state regional development and his indicative choice] / O. Prystayko, E. Hlobystov // Ekonomika pryrodokorystuvannya i ohorony dovkillya. – P. 101–104. – Rezhim dostupu: http://economics-of nature.net/uploads/arhiv/2014/Prystayko.Pdf

8 Данилишин Б. М. Природно-екологічний потенціал в системі сталого розвитку України / Б. М. Данилишин // Наука і наукознавство. – 2006. – № 3. – С. 94–100.
Danilishin B. M. *Pryrodno-ekologichniy potentsial v systemi stalogo rozvytku Ukrayiny* [Nature-ecology potential in system Ukraine state development] / B. M. Danylishyn // Nauka i naukoznavstvo. – 2006. – № 3. – P. 94–100.

9 Руденко В. П. Сучасні проблеми оцінки еколого-економічного потенціалу України / В. П. Руденко // Геоінформатика. – 2009. – № 4. – С. 38–42.
Rudenko V. P. *Suchasni problemy otsinky ekologo-ekonomichnogo potentsialu Ukrayiny* [Modern problems evaluation ecology-economy Ukraine potential] / V. P. Rudenko // Geoinformatyka. – 2009. – № 4. – P. 38–42.

10 Мержинський Є. К. Теоретичні аспекти еколого-економічного моделювання природно-ресурсного потенціалу/ Є. К. Мержинський, В. В. Глущевський // Економічний вісник НГУ. – 2011. – № 2. – С. 110–116.
Merzhynskyy E. K. *Teoretychni aspekty ekologo-ekonomichnogo modelyuvannya pryrodno-resursnogo potentsialu* [Theoretic aspects ecology-economy modeling nature-resource potential] / E. K. Merzhynskyy, V. V. Gluschevskyy // Ekonomichnyy visnyk NGU. – 2011. –№ 2. – P. 110–116.

11 Кириченко О. О. Науково-технічні та інноваційні аспекти природно-ресурсного забезпечення економічного розвитку / О. О. Кириченко // Економічний вісник НГУ. – 2012. – № 3. – С. 133–138.
Kyrychenko O. O. *Naukovo-tehnichni ta innovatsiyni aspekty pryrodno-resursnogo zabezpechennya ekonomichnogo rozvytku* [Science-technic and innovation aspects nature-resource guarantee economy development] / O. O. Kirichenko // Ekonomichniy visnik NGU. – 2012. – № 3. – P. 133–138.

12 Балуєва О. В. Методика розрахунку індексу соціо-еколого-економічного розвитку міста / О. В. Балуєва // Економічний вісник НГУ. – 2013. – № 3. – С. 137–145.

Balueva O. V. *Metodika rozrahunku indeksu sotsioekologo-ekonomichnogo rozvytku mista* [Calculation method of index social-ecology-economy town development] / O. V. Balueva // Ekonomichniy visnyk NGU. – 2013. – № 3. – P. 137–145.

13 Кобушко Я. В. Еколого-економічна оцінка відтворення інвестиційного потенціалу регіону Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук / Я. В. Кобушко. –Сумський державний університет, 2012. – 20 с.

Kobushko Ya. V. *Ekologo-ekonomichna otsinka vidtvorennya investytsiynogo potentsialu region.* [Ecology-economy evaluation reproducing region invest potential]. Avtoreferat disertatsiyi na zdobuttya naukovogo stupenya kandidata ekonomichnykh nauk / Ya. V. Kobushko. – Sumskyy derzhavnyy universytet, 2012. – 20 p.

14 Алфьоров М. А. Урбанізаційні процеси в Україні в 1945–1991 рр: Монографія / М. А. Алфьоров – Донецьк : Донецьке відділення НТШ ім. Шевченка, ТОВ «Східний видавничий дім» 2012. – 552 с.

Alforov M. A. Urbanizatsiyni protsesy v Ukrayini v 1945–1991 rr.[Urbanization processes in Ukraine in 1945-1991]: Monografiya / M. A. Alforov – Donetsk: Donetske viddilennya TSh im. Shevchenka, TOV «Shidnyy vydavnychyy dim» 2012. – 552 p.

15 Крісанова, О. П. Місце асиміляційного потенціалу природного середовища в системі природно-ресурсного потенціалу регіону / О. П. Крісанова // Екологічний менеджмент у загальній системі управління : збірник тез доповідей дев'ятої щорічної Всеукраїнської наукової конференції, 21–22 квітня 2009 року. – Суми : СумДУ, 2009. – Ч.1. – С. 135–138.

Krisanova, O. P. *Mistse asyimilyatsiynogo potentsialu pryrodnogo seredovyscha v systemi pryrodno-resursnogo potentsialu regionu* [Assimilation potential place of nature environment in nature-resource potential region system] / O. P. Krisanova // Ekologichniy menedzhment u zagalniy systemi upravlinnya: zbirnyk tez dopovidey devyatoyi schorichnoyi Vseukrayinskoyi naukovoyi konferentsiyi, 21–22 kvitnya 2009 roku. – Sumy : SumDU, 2009. – Ch.1. – P. 135– 138.

16 Владимиров В. В. Урбоэкология. Курс лекций / В. В. Владимиров– М. : Изд-во МНЭПУ, 1999. – 203 с.

Vladimirov V. V. *Urboekologiya* [Urbis-ecology]. Kurs lektsiy / V. V. Vladimirov – M. : Izd-vo MNEPU, 1999. – 203 p